

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

LUTZ SEILER

Kruso

Libertatea perfectă

editura rao

Mulțumiri

Le mulțumesc foștilor mei colegi de la Klausner, Jörg Schieke, Anke Schmidt, Ramona Zynda și Viktor Zynda, pentru răspunsul la nenumăratele mele întrebări. Pentru discuții și stimulări, le mulțumesc lui Friedrich Christian Delius, Ralf Eichberg, Gerd Püschel și Dirk Uhlig. Lui Friedrich Dethlef, de la Arhiva Radioului German, îi mulțumesc pentru aprovizionarea promptă și necomplicată cu material sonor istoric. Pentru cercetările mele privind epilogul, am primit un neprețuit sprijin de la Rebecca Elsäßer, Henriette Seibold și Antje Wischmann. O mulțumire specială i se cuvine lui Jesper Clemmensen, fără al cărui ajutor n-aș fi reușit să găsec Secția Dispăruți. Documentarele *Peste Marea Baltică spre libertate* și *Libertatea se află dincolo de orizont* de Christine Vogt-Müller și Bodo Müller, precum și *Østersøen, o rută a fugii* de Jesper Clemmensen mi-au oferit multe informații folositoare. Reflecțiile lui László F. Földénys despre *Perspectivile libertății* în Europa de după 1989 mă preocupă în continuare.

Poezia *Melopee* a poetului flamand Paul van Ostaijen e citată în traducerea lui Klaus Reichert. Citatele dispersate din *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe urmează traducerea Annei Tuhten, într-o ediție a Editurii Philipp Reclam Jun., Leipzig, din 1950. Antonin Artaud este redat în traducerea Elenei Kapralik. Versurile din opera lui Georg Trakl provin din volumul *În fața gurilor de tun. Experiențe cu poezia lui Georg Trakl*, Editura Hinstorff, 1984, volum îngrijit de Franz Fühmann. Din *Permanențele* lui Edgard Sumsee în text, versuri de Jürgen Becker, Friedrich Nietzsche, Gottfried Benn și Peter Huchel. În fraze izolate sunt citați Feodor Dostoievski, Marguerite Duras, Don DeLillo, Thomas Morus, *Vechiul Testament*, precum și știri și buletine meteo ale Radioului German.

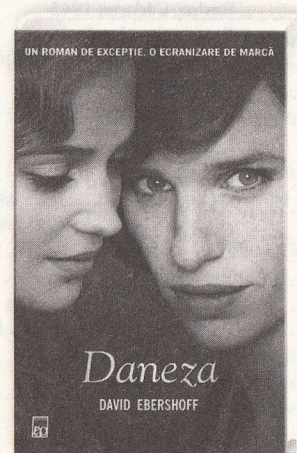
CUPRINS

Lună mică	9
Trakl	14
Matthew	18
Wolfstraße	22
Hotel am Bahnhof	27
Insula	33
Zum Klausner	38
Camera	49
Ceapa	53
Jurnalul	58
Kruso	62
La mare	70
Dejunul	74
Pinul de Crăciun	82
De ce trece luna pe cer și omul	85
Amfibia	93
Viola	100
La Enddorn	106
Naufragiații I	113
Trakl recitat	119
Graalul	127
Kamikaze	134
Un fel de mic umbrar	138
Harta adevărului	144
Tabere ilegale	152
Ruta zilelor libere	162
Trei urși	172
Buze	183
Transformarea	189
Energia Kruso	195

Concertul.....	200
Spiridușul Marén	208
Naufrația II	213
Grit.....	217
Dostoievski	221
Urechi.....	228
Rădăcina	232
Ziua insulei	237
Legenda chihlimbarului.....	249
Prima cameră	255
Mâini reci.....	258
Ceaikovski	264
Pe drum în spațiul dorului	269
Rommstedt	272
Vechea viață.....	280
Propria voce	282
Sângele vine mai târziu	288
Pan	293
Mașina	298
Exodul	305
Deutschlandfunk	313
Cei șapte samurai	316
Toamna, toamna.....	319
Noapte bună	329
Fără violență	331
Pânza neagră.....	335
Ultima repartiție.....	341
Povestea vieții	343
Ultimul sezier	351
Dragoste.....	355
Noi, cei rămași aici.....	360
Misiunea Estului.....	368
Aducerea acasă	376
Învierea	382
EPILOG - Secția Disparuți	392
Mulțumiri	426

EDITURA RAO VĂ RECOMANDĂ:

Daneza DAVID EBERSHOFF

Totul începe cu o simplă favoare pe care artista daneză Gerda Wegener i-o cere soțului ei, Einar Wegener, în timp ce pictează un portret în atelierul lor – acesta devine scena unei transformări pe care niciunul dintre ei n-o poate anticipa. Îmbinând realitatea cu ficțiunea într-o viziune romantică originală, *Daneza* schițează elocvent o intimitate unică, ce definește viața unui cuplu insolit, și remarcabila poveste a transformării lui Einar în Lili Elbe, una dintre primele transsexuale din istorie, dar și o femeie sfâșiată între loialitatea față de mariaj și propriile ambiții și dorințe.

Lună mică

De când o luase din loc, Ed se afla într-o stare de veghe exagerată, care îi interzisese să doarmă în tren. În fața Gării de Est, care, în noul mers al trenurilor, era denumită Gara Centrală, se aflau două felinare, unul lângă clădirea poștei și celălalt deasupra intrării principale, unde era parcată o utilitară, cu motorul pornit. Golul acelei nopți contrazicea tot ce își imaginase el în legătură cu Berlinul, dar, la urma urmei, ce știa el despre Berlin? În curând se întoarse în holul cu ghișee și se piti pe unul dintre pervazurile largi. În hol era atâta liniște, încât putu auzi, din locul său, răpăitul cu care demară utilitara afară.

Visă un deșert. La orizont, o cămilă care se apropia. Plutea în aer și era ținută de patru sau de cinci beduini, ceea ce părea să le provoace suficientă osteneală acestora. Beduinii aveau ochelari de soare și nu se uitau la el. Atunci când deschise ochii, Ed văzu chipul, strălucind de cremă, al unui bărbat, care se afla într-atât de aproape încât îi fu greu la început să-l cuprindă în întregime. Bărbatul era bătrân și avea gura țuguiată, ca și cum ar fi vrut să fluiere – sau ca și cum tocmai s-ar fi sărutat. Ed se smuci înapoi într-o clipită, iar cel care săruta își ridică mâinile:

– Oh, scuze, scuze, îmi pare tare rău, chiar nu aș vrea să te deranjez, tinere.

Ed își frecă fruntea, care părea să fie umedă, și își strânse lucrurile. Bătrânul mirosea a cremă Florena, iar părul lui castaniu era dat pe spate, formând un arc strălucitor și rigid.

– Doar că, își începu el discursul susurător, sunt în mijlocul mutatului, un mutat mare, iar acum e deja noapte, miezul nopții,

mult prea târziu, în mod stupid, și printre mobilele mele mai e un dulap, un dulap cu adevărat bun, cu adevărat mare, acolo, în mijlocul străzii...

În timp ce Ed se ridica, bărbatul arătă spre ieșirea gării.

– E cât se poate de aproape, nu e departe locul unde stau eu, nu-ți fie teamă, doar patru, cinci minute de aici, te rog, mulțumesc, tinere.

Pentru o clipă, Ed luă în serios problema bătrânului. Mâna lui trăgea de mâneca puloverului lui Ed, de parcă ar fi vrut să-l conducă.

– Ah, haideți, vă rog!

Apoi, începu să suflece încet lâna în sus, insesizabil, cu mișcări care se cuibăriseră doar în raza degetelor sale slinoase, iar Ed simți, în cele din urmă, o frecare molatică, eliptică la încheietură.

– Doar vrei să vii cu mine.

Ed aproape că îl răsturnă pe bătrân, aproape că îl aruncă cât colo, în orice caz, fu cu mult prea violent.

– Nici măcar nu mai ai voie să întreb, scrâșni bătrânul cu gura tuguată, dar nu cu voce tare, mai degrabă șuierător, aproape mut.

Chiar și clătinațul lui părea să fie mimat, precum un mic dans bine învățat. Părul îi alunecase pe ceafă și, într-o primă clipă, Ed nu reuși să priceapă cum de se întâmplase una ca asta, sperându-se de privilegiștea căpățâniei chelute brusc, care plutea în semiobscurul holului cu ghișee precum o lună mică, necunoscută.

– Îmi pare rău, n-am vreme acum. Apoi repetă: N-am vreme.

În timp ce străbătea în grabă holul, descoperia, în fiecare colțișor, făpturi timide, care încercau să atragă atenția asupra lor prin semnale insignifiante, părând totodată că se străduiesc să își ascundă prezența. Unul dintre ei ridică în aer o sacoșă Dederon¹ maronie, arătă înspre ea și îi făcu semn din cap. Expresia chipului său era la fel de călduroasă ca aceea a unui Moș Crăciun înainte de împărțirea cadourilor.

¹ În RDG nu existau pungi de plastic, însă industria chimică democrat-germană inventase, la sfârșitul anilor 1950, o sacoșă al cărei compus chimic corespundea Perlonului american. Perlon fiind o marcă înregistrată, s-a ajuns la numele de *Dederon*, format din DDR și Perlon. (n. tr.)

În Mitropa¹ încă mai mirosea a untură arsă. Un zgomot suav, cântat se auzea dinspre vitrina luminată cu neon, care era goală, în afara unor cești de solyanka² pe un reșou. Din supa acoperită cu o pojghiță de un cenușiu-deschis ieșeau ca niște stânci cele câteva bucăți de cârnați și de castraveți, care se mișcau ușor prin căldura ce nu mai contenea să se oprească, în jos și în sus, amintind astfel de munca depusă de organe – sau de pulsul vieții, își spuse Ed, cu puțin timp înainte de a se sfârși. Fără să vrea, se apucă de frunte: poate că sărise totuși, iar acestea îi erau ultimele secunde.

Poliția Transporturi își făcu apariția în local. Chipiele lor scurte și semirotonde străluceau, adăugându-se la culoarea de albastrea a uniformelor. Aveau cu ei un câine, care își ținea capul plecat, ca și cum i-ar fi fost rușine de rolul lui.

– Biletele, vă rog! Documentele, vă rog!

Cine nu putea să demonstreze continuarea călătoriei trebuia să părăsească imediat restaurantul. Târșăit de picioare, scaune trase, apoi câțiva bețivani răbdători se clătinară afară tăcuți, ca și cum ar fi fost de datoria lor să mai aștepte și această ultimă somație. Până la ora două, Mitropa își pierduse aproape toți clienții.

Făcea parte dintre lucrurile despre care Ed știa că nu încăpeau în discuție, însă acum se ridică și își luă unul dintre paharele încă pe jumătate pline. Îl bău din picioare, dintr-o singură înghițitură, apoi se întoarse mulțumit la masa lui. „E primul pas, să fiu pe drum îmi face bine“, își spuse Ed. Își cuibări capul între brațe, în mirosul mucegăit de piele veche, și adormi pe dată. Beduinii se chinuiau în continuare cu cămila, dar nu mai trăgeau de ea în aceeași direcție, ci în toate părțile, părând să nu fie absolut deloc la unison.

Sacoșa Dederon – Ed nu înțelesese exact ce putea să însemne, dar, la urma urmei, era și prima noapte pe care o petrecea în gară. Chiar dacă, între timp, fusese aproape sigur că dulapul nu exista cu

¹ Mitropa, acronim al *Mitteleuropäische Schlaf-und Speisewagen Aktiengesellschaft*, era o societate care se ocupa de hrana călătorilor în gări și în restaurantele din parcurile de pe autostradă. (n. tr.)

² Un fel de borș rusesc (n. tr.)

adevărat, Ed văzu piesa de mobilă a bătrânului în mijlocul străzii și simți acum că regretă – de fapt, nu bărbatul, ci doar ceea ce avea să îl lege de acum înainte de el: mirosul de Florena și o lună mică, fără păr. Văzu cum bătrânul băjbăia înapoi spre dulapul lui, cum îl deschidea larg și cum se adăpostea în el pentru a dormi și, pentru o clipă, Ed simți într-atât de puternic mișcarea prin care acesta se înfășura și întorcea spatele lumii, încât s-ar fi întins cu plăcere alături de el.

– Biletul dumneavoastră, vă rog.

Îl controlau pentru a doua oară. Poate din cauza lungimii părului – ori să fi fost de vină îmbrăcămintea, jacheta grea de piele pe care Ed o moștenise de la unchiul lui? Era o jachetă de motociclist din anii '50, o piesă impresionantă cu un guler imens, cu o căptușeală moale și cu nasturi din piele mari, comercializată printre cunoscători drept jachetă Thälmann¹ (denumirea nu era utilizată în sens peiorativ, ci din contră, mai degrabă în sens mitologic), poate fiindcă liderul muncitorilor putea fi văzut în toate filmările de epocă într-o jachetă foarte asemănătoare cu aceasta. Ed își aminti: masele de oameni care se îmbulzeau înaintea lui, Thälmann pe tribună, trupul lui mișcându-se, la rândul său, convulsiv înainte și înapoi, pumnul ridicat la fel de convulsiv în aer. Era copleșit ori de câte ori se uita la acele filmări vechi, simțind că nu se putea împotrivi; cândva, îl podidise plânsul.

Scoase anevoie bucățița de hârtie deja boțită. Sub titlul DEUTSCHE REICHSBAHN² erau tipărite, în diverse căsuțe, încercuite subțire, destinația, ziua, prețul și numărul de kilometri. Trenul lui pleca la ora 3.28.

– Ce căutați la Marea Baltică?

– Vizitez un prieten, răspuse Ed. În vacanță, adăugă el, fiindcă polițistul de la transporturi nu răspunsese nimic de astă dată.

La urma urmelor, vorbise cu glas apăsător (cu voce de Thälmann), chiar dacă, în clipa aceea, „în vacanță“ îi suna insuficient și, absolut de necrezut, de-a dreptul stângaci.

¹ Ernst Johannes Fritz Thälmann (1886–1944), ilegalist comunist german, care obișnuia să poarte o astfel de jachetă, aceasta devenind ulterior simbolul lui (n. tr.)

² Denumirea căilor ferate de stat din RDG după reunificare (n. tr.)

– Vacanță, vacanță, răspuse polițistul de la transporturi.

Vocea lui părea una de dictare și imediat începu să-i pârâie stația gri, pătrătoasă, care îi era prinsă cu o curea din piele de pieptul stâng.

– Vacanță, vacanță.

De bună seamă, acest cuvânt era suficient; conținea tot ce trebuia să se știe despre el. Tot ce se referea la slăbiciunile și la falsitatea lui. Totul despre G., despre frica și despre ghinionul lui, totul despre cele douăzeci de poezii butucănoase ale lui din cele treisprezece impulsuri de scris dintr-o sută de ani și totul despre adevăratele motive ale călătoriei lui, așa cum Ed abia dacă le înțelesese până atunci. Vedeă centrala, biroul Poliției Transporturi, undeva departe, sus, deasupra construcției de fier a acelei nopți de iunie, o capsulă de culoarea albăstrelei, toată numai din sticlă și linoleum curat, care străbătea spațiul nesfârșit al remușcărilor sale.

Acum era extrem de obosit și avea, pentru prima dată în viață, sentimentul că e un fugar.